

Puhdasta Magiaa – Alan Mooren Promethea

Juha Veltti

Prometheaa voisi hyvällä syyllä kutsua Alan Mooren tähänastiseksi päätyöksi: siinä käsikirjoittajamestari esittää reilun 600 sivun mitalla kypsän ikänsä maailmankatsomuksen, kerronnallisesti kaikki valttinsa pöytään iskien. Mutta sarjassa on muutama iso ongelma.

Alan Moore on anglo-amerikkalaisessa sarjakuvakentässä asetettu pilviähipovalle jalustalle; *V niinkuin verikosto* ja *Vartijat*, jotka tänä vuonna on saatu vihdoin suomeksi, ovat parinkymmenen vuoden takaisia klassikkoja, ja vaikuttaneet paljon sarjakuvakerrontaan. Samaten *From Hell (Helvetistä)* –sarjakuvaromaani on teos, joka aina nousee esille, kun keskustellaan sarjakuvan suurimmista saavutuksista. *Helvetistä* –suururakan jälkeen Alan Moore teki pitkään vähemmän keskeistä perussupersankaritavaraa Imagelle - hän vaikutti tekemään sarjakuvia säästölielekillä, taiteellisten ambitioiden siirryttyä musikaalisiin taideperformansseihin ja romaanien kirjoittamiseen.

Mutta asiantila ei ollut pysyvä: vuonna 1999 Moore perusti America's Best Comics –imprintin, ja alkoi sen kautta puskea useita säännöllisesti ilmestyviä sarjoja. Vaikka hän oli julistanutkin pitävänsä selibaattia mainstream-supersankarisarjakuvasta, pelehti hän genren kanssa uusissa luomuksissaan *Top 10*, *Tom Strong* ja *Promethea*, olkoonkin että teki sen tietyn nostalgisen ironian kautta.

Promethean skeemaan supersankarikuvio ei oikein luontevasti istu. Tuntuu siltä, että hän on kääraissyntä tarinansa supersankaripakettiin saadakseen sille mainstream-yleisöä. Tämän hän on myöntänytkin. Kompromissittomana tunnetulta auteur'ilta ratkaisu on omituinen - etenkin ottaen huomioon, että osaa Mooren lukijakunnasta saattaa supersankarigenre kovastikin vieroksuttaa.

Prometheassa esiintyvät myös Mooren muut hahmot Tomorrow Stories -lehdessä.

Magian maisemissa

Täyttäänsä neljäkymmentä Alan Moore julistautui gnostilaiseksi magikoksi, alkujaan retorisenä tempuna - mutta miehenä, joka ei yleensä tee asioita puolivillaisesti, hän pian jo sukelsi toisinaan magian syövereihin. Moore on todennut, että kirjoittaminen on hänen ensisijainen väylänsä magian toteuttamiseen, ja Promethea on juuri sitä, puhdasta magiaa.

Promethean fokus on maagisessa maailmankuvassa. Ei niinkään Harry Potter – leikkimagiassa, vaan vuosituhantisessa magian perinteessä, jota Moore huikeilla sarjakuvallisilla työkaluilla tuo helpommin hahmotettavaksi. Pääasiallisen huomion saa kabbalistinen metafysiikka, jota ankkuroidaan muihin maagisiin symbolimaailmoihin.

Pohjimmiltaan Promethea siis on eräänlainen tietokirja, vaikka fiktiivinen juoni informaation välitystä kannat-

Aiemmat Prometheat johdattellevat Sophieta ideoiden taikamaailmaan.

teleekin. Tarina kertoo nuoresta työstä, Sophie Bangsista, joka valikoituu Promethea -taruhahmon maalliseksi välikappaleeksi, taipaleestaan magian poluilla, sekä hänen klassisen sankarin kasvutarinansa viisauden ja kokemuksen kartuttamisen myötä. Promethean 32 irttonumeroa on koottu viideksi albuminiteeksi. Niistä ensimmäinen on varsin epätasainen postmodernin psykedeelinen leikkikenttä mielikuvituksen ja fantasiarajamailla, toinen vauhdikasta, okkulttisella mystiikalla höystettyä toimintasarjakuvaa – siitä eteenpäin painopiste siirtyykin tantrisen seksu-

aalifilosofian esittelyyn ja nerokkaan Tarot-runoelman kautta Kabbalan maiseimiin, jonne kolmas ja neljäs albumi rantautuvat Charonin Manalaan tarjoamalla kyydillä.

Mooren kehittämä ideakostruktio, Immateria, mielikuvituksen ja luovuuden mieltäminen tilana, näyttlee olennaista roolia Prometheassa. Siinä määrin kuin kaikki aistiminen tapahtuu aivoissa, kutsuu Moore lukijan sisälle Immateriaan. Piirtäjä J.H. Williams (Mick Grayn, Jeremy Coxin ja Jose Villarrubian avustuksella) tekee sisäänastumisen helpoksi. Promethea onnistuu maagisen todellisuuden kuvaamisessa paljon paremmin kuin Eddie Campbell *Snakes & Ladders* –albumissa, joka myös kuvittaa Mooren maagisia ajatuksia.

lisuuden kuvaamisessa paljon paremmin kuin Eddie Campbell *Snakes & Ladders* –albumissa, joka myös kuvittaa Mooren maagisia ajatuksia.

Ansiokkaasti Moore esittelee vaikeasti hahmottuvia abstrakteja ideoita kuvallisanallisesti. Piirtäjä J.H. Williams on tehnyt massiivisen työn yksityiskohtaisissa, symbolien täyttämässä sivuissaan – pinnistellyt yhä uusiin kuvaratkaisuihin ja tyyliin, tarinaa palvellakseen. Alan Moore ymmärtää kuinka paljon informaatiota kuvan ja tekstin yhteistyöllä pystyy välittämään. Hän on viitannut eräässä haastattelussa CIA:n tutkimuk-

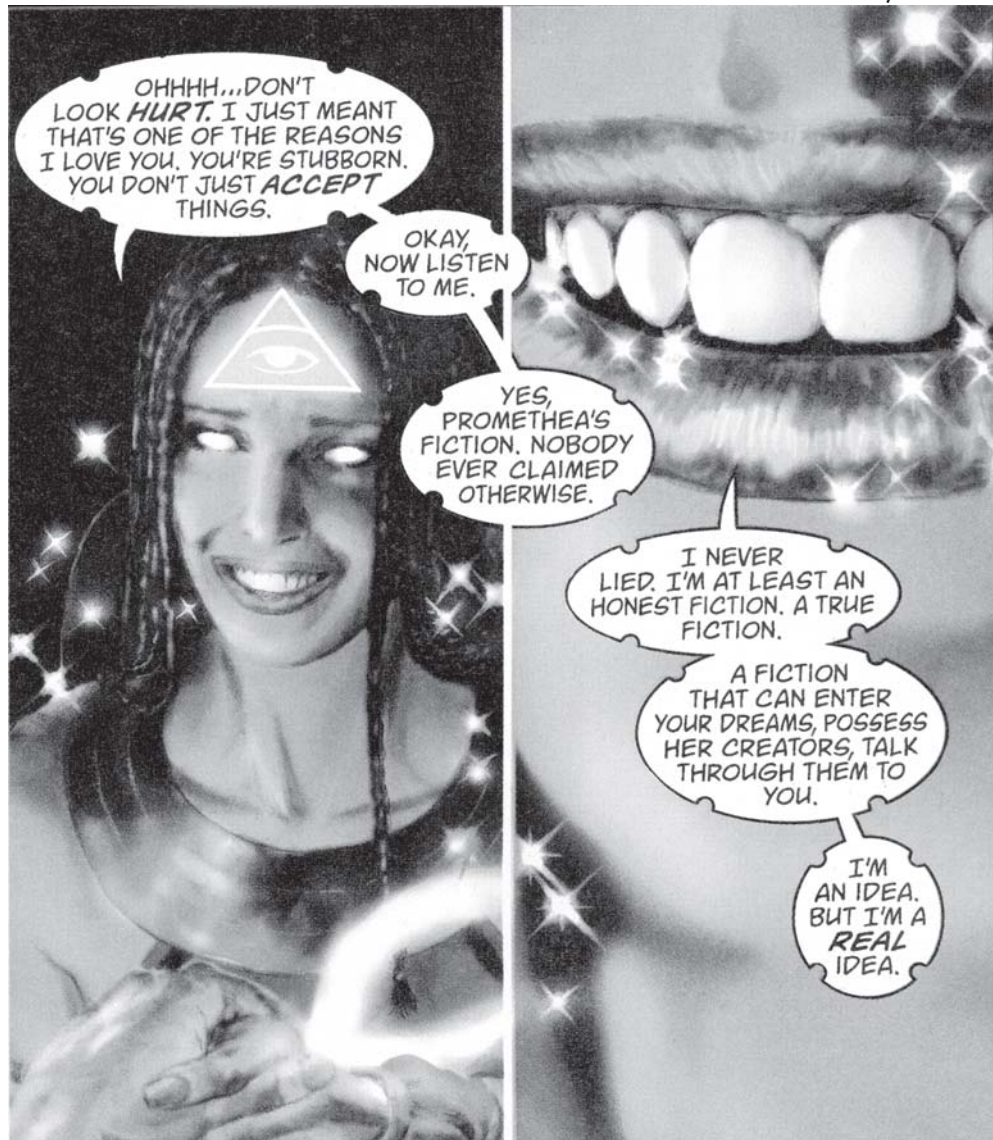
siin, joissa sarjakuva on todettu kaikkein tehokkaimmaksi viestintävälineeksi.

Ongelma on vain siinä, kuinka pitkälle Kabbalan ajatusrakennelmat jaksavat keskimääräistä lukijaa kiinnostaa. Moore on mestarillinen tarinankuljettaja. Hän pystyy pitkään ylläpitämään fiktiivistä jännitettä tiedonvälittämisen lomassa, mutta joissakin kohtaa balanssi horjahtaa aika staattiseksi monologiksi. Itseäni Kabbala ja symboliikka kiinnostavat, ja kohdallani toiminnalliset jaksot tuntuivat pikemminkin keskeytyksiltä sen olennaisemman sisällön välissä. Mutta on myös helppo kuvitella ison osan lukijoista kokevan asian päinvastaisesti. Kysymys siis on siitä, kenen etuja Moore palvelee yhdistäessään kaksi erilaista tasoa sarjakuvaansa. Promethea ei kovin hyvin tavoita potentiaalista okkulttisesta filosofista kiinnostunutta yleisöään, eikä supersankarisarjakuvien lukijoilla välttämättä riitä mielenkiinto perinpohjaisiin sefroiden kuvauksiin.

Valittua formaattia voi toki perustella vühdyttävänä informaation välittämisen muotona, ja loppujen lopuksi kaikki tasot tarinassa nivoutuvat sisällöllisestikin yhteen. Moore on kirjoittajana nykyisin paljon spontaanimpi kuin menneinä vuosina, ja tietty rakenteellinen perfektionismi on tehnyt tilaa improvisatorisemmalle leikille - mikä varmaan selittää Promethean alkuvaiheiden linjahakua. Promethea tuntuu olleen Moorelle henkilökohtaisesti tärkeä projekti ottaa haltuun monisyistä myyttistä aineistoa. Hän ei kuitenkaan pelkää kirja vanhoja kaavoja, vaan luo myös uusia kiinnostavia näkökohtia myytteihin, sekä käsitteiden ja symbolien olemukseen.

Magia - kielen sairaus

Mooren magianfilosofia pohjaa hyvin pitkälle Aleister Crowley'n teksteihin. Crowley, kontroversiaalisuudestaan huolimatta, teki uskomattoman työn maagisten symbolien tulkitsijana. Crowley on kutsunut magiaa kielen sairaudeksi, joksin joka vääjäämättä kehkeytyisi käsitteellisestä kielestä. Ideassaan hän on mitä luultavimmin mukailut kielitieteilijä Max Mülleria, joka on kutsunut my-

Kylä lähtee. Promethea oivaltaa olevaisuuden idean. Hampaissa tuntuvaa transkendentiaalista eksistenssiä?

tologiaa kielen sairaudeksi. Moore eräällä tapaa tutkii nimenomaan tätä Prometheassaan - ja siinä mielessä hänen tarjoamat ideansa ovat paljon yleis-pätevämpiä ja laajempia kuin pelkkä turistimatka Kabbalaan antaisi olettaa. Kabbalan rakenne Tarot-polkuineen toimii lopulta kehyksenä vallitsevaa maailmankuvaa kyseenalaistavalla odysseialla, jossa haastetaan lukija perimmäisillä filosofian tasoilla. "Todellisuus on sitä miksi sen teet", on magian ontologinen teesi. Kukin saa ymmärtää sen enemmän tai vähemmän metaforisesti.

Visuaalisesti ja sarjakuvallisesti Promethea on upea saavutus. Varsinkin kaksi viimeistä albumia ovat täynnä innovatiivisia kerronnallisia ja kuvallisia ratkaisuja. Loppua kohden tarina löytää taas momentuminsa ja kulkee kliimaksiinsa massiivisen tehokkaasti ja kiehtovasti. J.H. Williams on paneutunut intensiivisesti työhönsä, ja Mooren tekstit ovat selvästi innostaneet häntä jatkuvasti ylittämään itsensä. Huolimatta ajoit-

taisesta raskaudestaan, informaatio-painotteisuudestaan ja muista puutteistaan, on Promethea tärkeä ja omintakeinen teos, jonka arvo tullaan ymmärtämään ajan myötä. Se on mieletön runsaudensarvi symboliikan maailmaan.

Eddie Campbell on muokannut kaksi Alan Mooren runoperformanssitekstistä *Birth Caul* sekä *Snakes & Ladders* sarjakuvan muotoon; ne on koottu yksin kansiin *A Disease of Language* -nimellä, josta voi päätellä, että myös ne käsittelevät edellä esiteltyjä teemoja, joskin varsin toisenlaisilta kanteilta. Promethea ja *A Disease of Language* toimivatkin kiinnostavina rinnakkaisteoksina. Jälkimmäiseen sisältyy myös pitkä haastattelu, jossa Moore valottaa maagista ajatteluaan.

Mooren on tarkoitus jatkaa magian tematiikan parissa myös jatkossa, työn alla on yhdessä Steve Mooren kanssa käsikirjoitettava sarjakuvateos todellisten ja fiktiivisten maagikoiden elämäkerroista.